

Lap: ..... Szabadság

Megjelent: ..... 1946. március 4.

## Haynau és társai még mindig Budapest díszpolgárai

### Miért vették le a napirendről a fővárosi díszpolgárságok revízióját?

A fővárosi törvényhatósági bizottság legutóbbi közgyűlésének napirendjéről levették azt a polgármesteri előterjesztést, amelynek ez volt a címe: „A székesfővárosi díszpolgári névjegyzék felülvizsgálata és azok sorából egyesek törlése.” El polgármesteri előterjesztésnek a közgyűlési napirendről történt levétele politikai körökben érthető meglepetést keltett, miután végre legfőbb ideje volna rendet teremteni a fővárosi díszpolgárságok körül. A fővárosi díszpolgárok sorában egész sereget találjuk a hazaárulóknak, a nemzetgyilkosoknak, a feudális és a Habsburg-uralom leghírhedtebb képviselőinek, egyszerűen a magyar nép ellenségeinek. Rövidesen századik évfordulója lesz például a gyalázatnak, hogy Haynaut Buda és Pest díszpolgárává választották, s ha a feudális és fasiszta Magyarország fővárosának parlamentje nem tartotta szükségesnek a díszpolgári kérdés revízióját, a mai demokratikus törvényhatósági bizottságra vár a feladat, hogy végre kitörölje ezeket a neveket a díszpolgárok listájáról.

### Hazaárulók és nemzetgyilkosok

Az előterjesztésnek a napirendről való levételét azzal indokolták, hogy a történelmi anyag nem volt felülvizsgálható, mert az ostrom alatt a levéltár nagyrészt Veszprémbé szállították, ahol egy barlangban helyezték el. Az indokok között szerepelt az az érvelés is, hogy ezeket a díszpolgárokat nem az egyesített Budapest székesfőváros választotta meg, hanem külön Buda székváros és külön Pest szabad királyi város.

A szabadságharc előtti időben Széchenyi István reform-korszakának tevékeny építészait és közigazdasáit tisztelték meg a díszpolgársággal. Az erre vonatkozó adatok 1831-ig nyúlnak vissza, régebbi időből nem áll rendelkezésre levéltári okmány. E díszpolgárok között szerepelt báró Sina Simon bankár, aki nagyobb tőkével járult hozzá a Lánchíd építésének költségeihez, továbbá Clark Adám, a Lánchíd tervezője. Egész sereg ember kapott díszpolgárságot az 1838-as árvíz idején szerzett kimagasló érdemeiért, akiknek élén Weszelényi Miklós báró, az árvíz hajós állott. A koleraelleni védekezés címén is többen kaptak díszpolgárságot. Olyan nevek szerepelnek a szabadságharc előtti díszpolgárok között, akiknek legnagyobb részéről ma egyáltalában nem lehet megállapítani, hogy milyen érdemek alapján tisztelték meg őket.

Amikor a szabadságharcot leverték, a császári biztos által kinevezett főpolgármester, Koller, tett előterjesztést a pesti városi tanácsnak egész sereg olyan hazaáruló és nemzetgyilkos díszpolgárra választására, akik meg is kapták ezt a dísz- és kitüntetést a „Habsburg császári háznak tett szolgálataik elismerése” címén. A pesti városi tanács, amely abban az időben szinte kivétel nélkül svábokból állott, Koller főpolgármester indítványát elfogadta. Az indítvány szövege ismeretlen, csak annyi bizonyos, hogy 1861–63 közötti időben Koller előterjesztésére lettek Pest díszpolgára Haynau, Paskievics, Windischgrätz, Lichtenstein herceg, gróf Grünne és mások. Gróf O'Donnel őrnagy és Ettenreich Károly mészárossegéd például azért kapta a pesti díszpolgárságot, mert a Libényi-jéle merényletnél Ferenc József császárt megmentették. Pest szabad királyi város határozatát ezekben az ügyekben automatikusan tette magáévá Buda székváros.

### „A királyné szerencsés szülése alkalmából”

Egész sereg díszpolgárságot osztogatott a pesti és a budai városi tanács minden olyan alkalommal,

amikor a császári család körül valamilyen esemény történt. Így például Erzsébet királyné szülése után több orvost választottak díszpolgárrá. Ekkor lett díszpolgár például Stáhl Ignác, akinek egyéb érdemei is voltak, így például ő volt a Rókus-kórház egyik igazgatója. A díszpolgárra választás jogcíme ez volt: „a királyné szerencsés szülése alkalmából”.

1872-ben, amikor Pestet és Budát egyesítették, újabb díszpolgárok választására került sor. Az azóta megválasztott díszpolgárok között szerepel a két Andrássy Gyula gróf, Bánffy Dezso, Tisza István, Wekerle Sándor, Apponyi Albert és — Herceg Ferenc, aki ma egyetlen élő díszpolgára Budapestnek.

Bármilyen ürüggyel vették is le a napirendről a fővárosi díszpolgárságok revízióját, Budapest demokratikus közönsége azt követeli, hogy végre teremtsen rendet a közgyűlés a díszpolgári dicsungelben. Nem élünk ma olyan időket, amikor jogi szórásállóságatok mögé lehet bujtatni mentési kísérleteket.

Rátkai Károly